

Robotlaryň ýyly

Category: Kitapcy, Söhbetdeşlik, Sözler, Ylym we tehnologiýa

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Robotlaryň ýyly ROBOTLARYŇ ÝYLY

Ýakymсыз habarlaryň biri-de, emeli aň boýunça alnyp barylýan işleriň iki essesine çykarylmagyna garaşylýar, çünki durgunlyk we ykdysady krizisler maýa goýumçylaryň has köp işçini işden çykarmagyna we ýerine robotlardyr elektron enjamlar almagyna sebäp bolar

Halk köpçüligine açyk ýerlerde bogunlary posly metal adam tüýsünde aramyzda gezmelemek bilen çäklenýän, ýat tutan birküç sözünü gaýtalap bize täsir etmäge çalyşýan akmak we sada robotlar bilen hoşlaşmagyň wagty gelip ýetdi.

Bu ilkinji emel aň modeli eliyuka müşderileriň puluny gaňryp almak üçin köp ulanyldy we ençeme ýyllap ünsi çekip geldi.

Indi bolsa ol adatdan daşary aňa we paýhasa eýe programmalara ýerini bermäge başlady.

2022-nji ýylda emeli aň ulgamynda emele gelen kwalifikasion syçrama ýigrimi ýyldan gowrak wagt bari üýşen uç-gyraksyz maglumatlardan peýdalanyp, uzak wagta çeken tagallalaryň, maglumat analizi we algoritm düzme babatdaky ýöriteleýin we ussatlarça edilen işleriň ýetjek derejesine ýetipdi.

Fransiýada çap edilen «Poster Girl» kitaby daşky sahaby sebäpli uly seslenme döretdi. Kitap hamana emeli aň tarapyndan ýasalan üç ölçegli aýal ýüzüniň keşbiniň önünde duran ýaly duýgy döredýär.

Düýpli «Michel Lafon» neşirýaty («Michel Lafon Publishing»)

suratlary ýerbe-ýer etmek üçin sözler arkaly özüne berlen tekstleri analiz etmäge niýetlenen «Midjourney» programmasyny ulanmagy dogry hasapлады.

Bularyb barsy adamyň aklyna-oýuna sygmajak zatlar.

2022-nji ýylyň ortalaryndan bäri halk köpçüligine açyk programmanyň gorunda adam beýnisiniň göterip bilmejek on münlerçe suraty we formaty bar.

Bu programmanyň «DALL-E», «Stable Diffusion» ýaly birden köp ýerde dörän «doganlary» bar. Bular aňnyzdan geçýän her bir şekili söz bilen beýan edip, gözüňiziň alnynda birnäçe sekundyň içinde hakykata öwrüp bilýän programmalar.

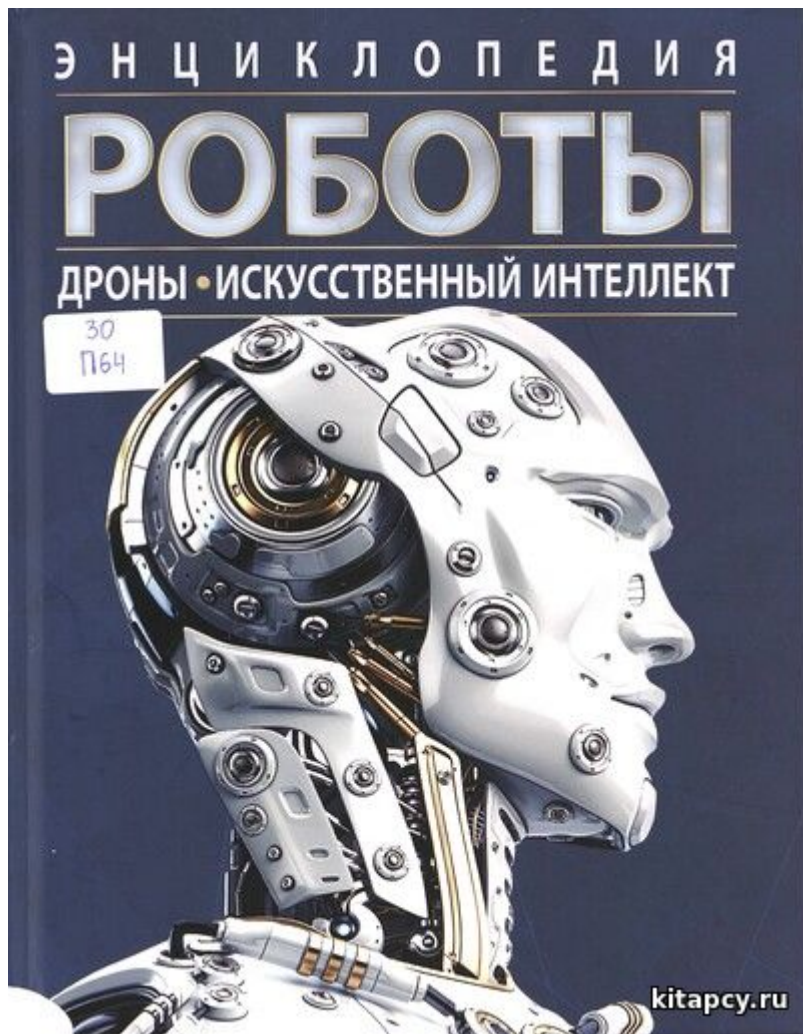
Şu güne çenli iň kämil programma bolan «ChatGBT» programmasyny emeli aňny janköýerleri ýyl aýaklamanka belledi. Bu programma adamlaryň soraglaryny robota bermegine ýol berýär.

Pikir täze bolmasa-da ulanyjylary jadylaýan zat jogaplaryň tebigaty we akyllylyk bilen döreyşi.

Programma tarapyndan berilýän jogaplaryň hili, sypaýylygy, düşnükçiligi we adamkärçilikli çemeleşiş-de ulanyjylara ýiti täsirini ýetirýän beýleki faktorlar.

Programma çuňňur manyly we pelsepewi gürlmegi bilen bir hatarda taryhy we geografiki maglumatlary-da öz içine alýar. Ol çäksiz maglumata eýe adam ýaly köptaraplylygy, ukyplylygy, düýpliligi özünde jemleýär.

Programma has ön «DALL-E» dörediji fotosurat programmasyny döredýän «OpenAI» tarapyndan taýýarlandy. «OpenAI» Kremniý jülgesiniň milliarderleriniň goldawy bilen 2015-nji ýyldan bäri işläp gelýär.

Bularyň arasynda söhbetdeşlik programmasyny «gorkuzyjy derejede gowy» diýip mazamlan we bizi güýçli hem-de howply emeli aňa ýakynlaşdyran superstar Elon Mask hem bar.

Tomaşa heniz emedekleme tapgyrynda we ABŞ ýaly Ýewropa-da abandyryan howplary sebäpli çäklendirjek bolýar.

Emma adamy goramagyň hatyrasyna tüýsüni üýtgeden diktaturanyň ýakynlaşyp gelýändigini duýdurýanlar bar we adam islese-islemese käbir zatlar hakda gyzyklanýan eken.

Emeli aňyň nähili zatdygyny kim aýdyp biljek? Elektron abzallaryň edýän işi nähili we şu at bilen ýatlanyp bilerlermi? Çäkleri nirede başlaýar we nirede gutarýar? Koreýaly «Eternity» emeli aýdym-saz toparynyň albomlaryna seredip, dünýä boýunça millionlarça muşdagy bolan «K-Pop» ulgamyndaky beýleki meşhur toparlar bilen deňeşdirmek adamy howatyrlandyrmaga ýeterlik bolýar.

Hakykatdanam el telefonyňyzdan ýa-da mobil enjamyňyzdan size sms gelse, ol ynsandan geldimikä ýa jyndan diýip ikerjiňlenip dursaňyz gerek. Çyn adamlardan ybarat aýdym-saz toparlarynyň uly konsertlerde çykyş etmek üçin özlerinde emeli

alternatiwalary döretmegi şübhäñizi artdyrýar.

15 million adamyň «BLACKPINK» toparynyň emeli konsertine tomaşa edip durandygyny göz öňüne getiriň. Toparyň aýdymçylary emeli taýlary (dwoýnikleri) arkaly 2022-nji ýylyň «Iň gowy metadünýä çykyşy» baýragyny aldy. Şindizden baş alyp çykarýaly däl işleriň soňunyň näme bilen gutarjagy belli däl. Häzirki ylmy ösüşler we gazanylýan üstünlikler begendiriji zat, emma ulanylýan ýerlerinde welin, ähli ýagşy arzuwumytlarymyzy howp astyna salýar.

Sungat işgärlerini, dizaýnerleri, ýazyjy-şahyrlary, žurnalistleri kim goraýar?

Haýsydyr bir platformanyň hususy eýeçilige, awtorlyk düzgünine eýermezden indi islän tekstini ulanmagy, programma öwretmegi we iň gowy şekilde derňemegi mümkin.

Kinofilmlerde gören aktýorlaryňyzyň hakykydygyny ýa ýasamadygyny birnäçe ýyl geçenden soň kim aýdyp biler? Roluny oýnaýan aktýoryň özümi ýa oňa meňzeşimi? Ýa-da bir ýyldyz san-sajaksyz roluny ýerine ýetirmek üçin klonyny satyp bilermi?

Üýtgeşmeler dünýägaraşymyzy, hatda dünýädäki rolumyzy üýtgedip taşlajaga meňzeýär. Göýä ýer ýüzüni ýaralaýanlaryň özümizdigini ýa-da gaýmalaşýan kölegelerimizdigini bilibilmän saňsara dönüp barýarys.

Ynjalykdan gaçyrýan synaglaryň biri Ženewanyň etegindäki dünýäniň iň gowy aşpezleriniň işleýän laboratoriyasynda bolup geçýär. Bu ýerdäki maksat – robotyň kömegi arkaly ete wegetarian alternatiwalary döretmek.

Wegetarian et alternatiwalary üçin 2030-njy ýyla çenli 200 milliard dollara ýetirmegi maksat edinjän 25 milliard dollara barabar global bazardygy aýdylýar.

Şonuň üçinem şol laboratoriya «18 Michelin» ýyldyzynyň eýesi meşhur fransuz aşperlzi Nikolas Maýeriň kömegine ýüz tutup, gerekli industrial alternatiwalary deňsiz-taýsyz nazy-nygmalar bilen tapýar.

Aşpez öň hiç kimiň dadyp görmedik tagamyny oýlap tapmak üçin Sam atly robotdan peýdalanýar. Samyň artykmaçlygy – aşpezleriň tagama baha beriş ukyplaryna we aňasty medeni ugurlaryna boýun egmeýänligindedir.

Samy diňe iň ussat aşpezlerde bolan köstsüz bitaraplygy çalasyň we ikerjiňlenmezden işlemegini üpjün edýär.

Munuň şeýledigine ynanýarysmy, haýran galýarysmy ýa-da ýigrenýärismi, gorkýarysmy?

Duýgularymyz öwrülişikleriň ýylдыrym çaltlygynyň garşysynda hakykatdanam bulam-bujar bolup barýar.

Ýakymсыz habarlaryň biri-de, emeli aň boýunça alnyp barylýan işleriň iki essesine çykarylmagyna garaşylýar, çünki durgunlyk we ykdysady krizisler maýa goýumçylaryň has köp işçini işden çykarmagyna we ýerine robotlardyr elektron enjamlar almagyna sebäp bolar.

Sewsen EBTAH,

Liwan uniwersitetiniň Arap dili we edebiýaty bölüminiň professory.

06.01.2023 ý. Ylym we tehnologiýa